

Morvai Tünde, a Magyar Tudományos Akadémia Határon Túli Magyarok Titkársága osztályvezetőjének köszöntése

Elhangzott 2022. november 18-án, a Magyar Tudomány Napja Erdélyben 21. fórumának megnyitóján

Köszönöm szépen a szót, és azt is köszönöm, hogy elővezette elnök asszony, de nem köszöntőt fogok mondani, hiszen a Magyar Tudományos Akadémia nevében már Kocsis Károly akadémikus úr köszöntötte a tisztelt résztvevőket. Elnök asszony azért kért fel, hogy szóljak pár szót, mert ma a Magyar Tudomány Napját ünnepeljük Erdélyben, és november a Magyar Tudomány Ünnepe. Szerke a világon konferenciákat, összejöveleket szerveznek, azonban a határon túli magyar tudományosság szempontjából egy másik ünnep is van, mégpedig, röviden fogalmazva: a Domus 25. Ugyanis 25 évvel ezelőtt, 1997-ben Glatz Ferenc akkori akadémiai elnök elindította a Domus ösztöndíjprogramot, mellyel a határon túli magyar kutatókat kívánta ösztöndíj formájában támogatni. Az elmúlt 25 évben ez az ösztöndíjprogram rendszerré vált. 97-ben a határon túli magyar tudósok részéről arra volt igény, hogy támogassa az Akadémia azt, hogy Magyarországra tudjanak jönni kutatni. Ez a sokak által ismert magyarországi ösztöndíj. Ezt követően az Akadémia igyekezett a határon túlról jövő igényeket kielégíteni, és olyan ösztöndíj alprogramokat is meghirdetni, amely a kutatói életpálya előrehaladtával tudja támogatni azt, hogy elérjenek olyan tudományos eredményeket, melyeket aztán úgy jövedelmeztet, hogy természetesen az Akadémia is elismerje, hogy akár akadémikussá is választanak egykor még fiatal kutatókat, junior magyarországi ösztöndíjasokat. A szülőföldi ösztöndíjt követően a határon túliak részéről természetesen megjelent az igény, globális igény van arra, hogy nemzetközi porondon is megjelenjenek a magyar tudományosság, a magyar nyelvű és tárgyú kutatások is, ezeket elsősorban angol nyelven publikálják, illetve konferenciákon részt vegyenek. A Domus ösztöndíjprogram elindította öt évvel ezelőtt a nemzetközikonferencia-részvételi támogató ösztöndíját, valamint lehetőséget ad arra, hogy nemzetközi publikációk megjelentetését is támogassa a kutatóinak. És tavaly, illetve az első körben idén indult el, csak tavaly jött az ötlet szintén hasonló rendezvények kávészüneteiben, de volt egy komolyabb rendezvény is, decemberben már készültünk a Domus 25-re, és az egykori Domus-ösztöndíjasok azt fogalmazták meg, hogy bizony a kutatót is elérheti a burnout, bármennyire furcsa is. Ezért elindítottuk az ún. Alkotói szabadság ösztöndíjunkt, próbajellelleggel. Természetesen nagy volt rá az igény, és jövőre már olyan formában fogjuk elindítani, hogy akár hathónapos alkotói szabadságban is részesülhetnek a határon túl élő magyar kutatók. Ez a rengeteg ösztöndíjprogram, rendszer segíti a határon túli magyar kutatókat. Úgy tűnik, hogy az elmúlt 25 évben forrásaink valamelyest bővültek, természetesen nem a megfelelő nagyságrendben, és nem is az elvártaknak megfelelően, szerintem meglepődnek, ha mondok egy összeget. Egyéni kutatókat az elmúlt 25 évben 250 millió forinttal tudtunk támogatni. Nem éri el az egymilliárd forintot sem, és ha leosztjuk arra, hogy az elmúlt 25 évben közel 2000 kutatót tudtunk támogatni, 6000 pályázatot adtak le, és lévén, hogy itt vagyunk Erdélyben, fontosnak tartanám azt is hangsúlyozni, hogy a 6000 pályázat közül természetesen a nagy része, a döntő többsége, 4000 pályázat Erdélyből érkezett. Közel kétharmadát az ösztöndíjasainknak az erdélyiek alkotják.

Az utolsó gondolatmenet, illetve az utolsó bekezdés arról szól, hogy hogyan is ünnepli a Magyar Tudományos Akadémia ezt a Domus 25 évfordulót. November 28-án Budapesten lesz egy ünnepi rendezvény, ahol jelen lesz a program elindítója, Glatz Ferenc is, és természetesen az Akadémia jelenlegi elnöke is, Freund Tamás, aki a legsikeresebb, legtöbb alkalommal nyert

ösztöndíjasoknak egy Domus-émlékplakettet ad át, illetve lehetőség lesz ennek a konferenciának a keretében, hogy a sikeres ösztöndíjasok előadásait is meghallgassuk. Ezen túl, szeretnénk volna, hogy ne csak Budapesten ünnepeljünk, hanem ünnepeljünk a határon túli területeken is. Természetesen nem tudunk mindenhol részt venni, és az, hogy most szót kaptam, az annak is a jele, hogy tényleg nem tudunk minden erdélyi városban részt venni, és ezúttal, lévén, hogy itt nagyon nagy rendezvények vannak a Magyar Tudomány Napja alkalmából. Tegnap Csíkszeredában lehettünk a KAB meghívására a Sapientia épületében, ott adtak elő egykori ösztöndíjasok, és ott számoltunk be az eddig eredményeinkről. Ezen kívül még lesz más határon túli területen, a szlovákiai Komáromban és Újvidéken is. Sajnos Kárpátalján idén nem tudunk ünnepelni. Köszönöm szépen, hogy lehetőséget kaptunk arra, hogy erről beszéljünk, hiszen ez az Önök ösztöndíjprogramja, mi megpróbáljuk az igényeket kielégíteni, és ha végignézem, bár mindenki beszélt a programfüzetről, természetesen rengeteg Domus-ösztöndíjast találtam, egykori és mostani doktoranduszokat is, és nagyon örülök, hogy itt, ezen a terepen is beszámolhatunk arról, hogy a Domus 25 hol tart, és várjuk nagy szeretettel továbbra is a Domus pályázatokat. Eredményes konferenciát kívánok a mai napra. Köszönöm szépen.